

UDHËZIM
Nr. 5, datë 28.2.2012

**PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË UDHËZIMIN NR. 21, DATË 8.9.2011 “PËR
MËNYRAT DHE PROCEDURAT E RAPORTIMIT TË PROFESIONEVE TË LIRA
JOFINANCIARE”**

Në mbështetje të nenit 102 pika 4 të Kushtetutës së Shqipërisë dhe të nenit 28 pika 3 të ligjit nr. 9917, datë 19.5.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, të ndryshuar me ligjin nr. 10 391, datë 3.3.2011 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9917, datë 19.5.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit””, me propozim të autoritetit përgjegjës, Ministri i Financave

UDHËZON:

Në udhëzimin nr. 20, datë 8.9.2011 “Për metodat dhe procedurat e raportimit të subjekteve raportuese të ligjit nr. 9917, datë 19.5.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit” të ndryshuar”, bëhen këto shtesa dhe ndryshime:

Neni 1

Në nenin 3, titulli “Identifikimi dhe verifikimi i klientit dhe pronarit përfitues” ndryshohet në “Vigjilenca e duhur”.

Në nenin 3, para pikës 1, shtohen pikat 1, 2 dhe 3, me përmbajtje:

“1. Koncepti i “Vigjilencës së duhur ndaj klientit” shkon më tej se nocioni “Njih klientin tënd” dhe identifikimi i klientit është vetëm një prej elementeve të tij. Vigjilenca e duhur ndaj klientit është një proces dinamik, i vazhdueshëm që përbëhet nga katër masa të detyrueshme, që subjekteve u kërkohen në mënyrë që të konsiderohen në përputhje me detyrimet e tyre ligjore:

a) Identifikimi i klientit dhe verifikimi i këtij identifikimi nëpërmjet dokumenteve, të dhënave dhe informacioneve të tjera nga burime të besueshme dhe të pavarura. Masat e identifikimit dhe verifikimit janë dy procese të ndara, por plotësuese që duhet të kryhen në përputhje me ligjin dhe këtë udhëzim;

b) Identifikimi i pronarit përfitues (person fizik) dhe verifikimi i këtij identifikimi duke ndërmarrë masa të arsyeshme, në mënyrë që subjektet të krijojnë bindjen se kush është pronari përfitues përfundimtar.

Në rastin e personave juridikë dhe organizimeve të tjera ligjore, masat e marra përfshijnë të kuptuarit e pronësisë dhe strukturës së kontrollit të tyre;

c) Mbledhja e informacionit mbi qëllimin dhe natyrën e caktuar të marrëdhënieve të biznesit;

d) Kryerjen e monitorimit të vazhdueshëm të marrëdhënieve të biznesit dhe të shqyrtimit të vazhdueshëm të transaksioneve për të siguruar që janë në përputhje me natyrën e biznesit të klientit dhe profilet e rrezikut, duke përfshirë, kur është e nevojshme, burimin e fondeve.

2. Përveç rasteve kur parashikohet në ligjin nr. 9917, datë 19.5.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, të ndryshuar, dhe në këtë udhëzim, masa të plota të vigjilencës së duhur ndaj klientit siç kërkohet në bazë të ligjit dhe të parashikuara në këtë udhëzim do të zbatohen në të gjitha rastet, siç përcaktohet në nenin 4 pika 1 të ligjit.

3. Subjektet duhet të aplikojnë masat e vigjilencës së duhur bazuar në nivelin e rrezikut. Krahas kategorive të përcaktuara në ligj, subjektet duhet të përcaktojnë kategori të tjera të klientëve dhe transaksioneve ndaj të cilave duhet të zbatohen masat e vigjilencës së zgjeruar. Për këtë qëllim subjektet duhet të hartojnë dhe zbatojnë procedura dhe politika për të identifikuar shkallën e rrezikut sipas kategorive të klientëve apo marrëdhënieve të biznesit. Këto procedura dhe politika duhet të jenë në përputhje me aktivitetin e subjektit dhe në përpjesëtim me rrezikun e identifikuar. Politikat dhe procedurat e subjekteve duhet të bazohen në:

a) rrezikun që paraqet klienti, pozitën e tij gjeografike dhe tërësinë e produkteve dhe

shërbimeve;

b) politikën e pranimit të klientëve dhe monitorimin e marrëdhënies së biznesit;

c) procesin e kategorizimit të klientëve sipas nivelit të rrezikut”.

Në nenin 3 pikat 1, 2, 3, 4, 5 numëtohen përkatësisht 4, 5, 6, 7, 8.

Në nenin 3, pika 4, fjalët “... subjektet bëjnë ...” zëvendësohen me fjalët “... subjektet duhet të bëjnë ...” dhe fjalët “... verifikimin e identitetit të tyre me anë të dokumenteve të vlefshme origjinale ose fotokopje të noterizuara ...” zëvendësohen me fjalët “... verifikimin e identitetit të tyre me anë të burimeve të pavarura dhe të besueshme nëpërmjet dokumenteve të vlefshme origjinale ose fotokopje të noterizuara”.

Në nenin 3 pika 7, pas fjalisë “Subjektet duhet të identifikojnë dhe të verifikojnë identitetin e pronarit përfitues” shtohet në vijim “të cilët duhet të jenë gjithmonë persona fizikë, në përputhje me parashikimin e pikës 4 të këtij neni, për individët”.

Në nenin 3 shtohet pika 9 me përmbajtje “Pa cenuar parashikimet e nenit 4 pika 6 të këtij udhëzimi, subjektet duhet të verifikojnë identitetin e klientit dhe pronarit përfitues përpara ose gjatë vendosjes së marrëdhënies së biznesit ose kryerjes së një transaksioni për klientë të rastësishëm”.

Neni 2

Neni 4, ndryshon përmbajtjen si në vijim:

“Masat e vigjilencës së duhur ndaj klientit

Në kuadrin e zbatimit të vigjilencës së duhur ndaj klientit subjektet duhet:

1. Të hartojnë e të zbatojnë rregullore dhe udhëzime të brendshme për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, në të cilat përfshihen procedurat për vlerësimin dhe menaxhimin e riskut në marrëdhëniet e biznesit, për zbatimin e masave për vigjilencën e duhur ndaj klientit në përputhje me nivelin e riskut; për mbajtjen e të dhënave; për raportimin e aktivitetit të dyshimtë dhe transaksioneve mbi pragun e raportimit, si dhe për trajnimin e stafit të tyre;

2. Të identifikojnë klientin (të përhershëm apo rastësor, persona fizikë apo juridikë) dhe të verifikojë identitetin e klientit nëpërmjet dokumenteve, të dhënave apo informacioneve nga burime të besueshme dhe të pavarura siç përcaktohet në nenin 3 të këtij udhëzimi.

3. Të përcaktojnë për të gjithë klientët, para vendosjes së marrëdhënieve të biznesit apo gjatë procesit të monitorimit të kësaj marrëdhënieje, nëse ata janë duke vepruar në emër të një personi tjetër dhe duhet të marrin masa të arsyeshme për të siguruar të dhëna të mjaftueshme për identifikimin e atij personi dhe verifikimin e të dhënave në përputhje me nenin 3 të këtij udhëzimi.

4. Të marrin masat e mëposhtme për klientët që janë persona juridikë ose organizime të tjera ligjore:

a) të verifikojë nëse çdo person që vepron në emër të klientit të tij është i autorizuar dhe të identifikojë dhe verifikojë identitetin e tij;

b) të verifikojë statusin ligjor të personave juridikë nëpërmjet dokumenteve ligjore të themelimit dhe regjistrimit ose fakteve të ngjashme të ekzistencës së tyre dhe të sigurojë informacion në lidhje me emrin e klientit, emrat e kujdestarëve (për trustet), formën ligjore, adresën, drejtorët (për personat juridikë) dhe dispozitat që rregullojnë marrëdhëniet juridike;

c) të kuptojnë strukturën e pronësisë dhe kontrollit të klientit;

d) të verifikojë pronarin përfitues dhe të marrë masa të arsyeshme për të verifikuar identitetin e tij, nëpërmjet informacioneve përkatëse ose të dhënave të siguruar nga burime të besueshme, në bazë të të cilave subjekti njeh se kush janë pronarët përfitues;

e) të përcaktojë individët të cilët zotërojnë dhe kanë kontrollin e fundit mbi klientin. Këtu përfshihen ata individë që ushtrojnë kontrollin e fundit efektiv mbi personin juridik ose mbi organizime të tjera ligjore. Për personat juridikë kjo duhet të përfshijë dhe identifikimin e personave fizikë që kanë interesa kontrolluese dhe personave fizikë, të cilët formojnë pjesën drejtuese dhe menaxhuese të personit juridik. Në rast të organizimeve të tjera ligjore (trusteve), kjo përfshin dhe identifikimin e themeluesit, kujdestarit ose personit me një kontroll efektiv mbi trustin apo përfituesit.

5. Të sigurojnë informacion për qëllimin dhe natyrën e caktuar të marrëdhënies së biznesit me klientin, mbi bazën e të cilit mund të ndërtojnë profilin e riskut të klientit. Profili i riskut duhet t’u

shërbejë subjekteve për të përcaktuar dhe zbatuar masat e vigjilencës së duhur ndaj klientit.

6. Të përcaktojnë procedurat dhe mjetet e menaxhimit të riskut për rastet kur mund të hyjnë në një marrëdhënie biznesi me klientin, përpara ose gjatë identifikimit të tij. Këto procedura duhet të përfshijnë një sërë masash, si kufizimin e numrit, të llojit dhe/ose të shumës së transaksioneve që mund të kryhen.

Marrëdhënia e biznesit mund të vendoset para apo gjatë verifikimit të identitetit të klientit vetëm në rastet kur:

- identifikimi i klientit nga subjekti do të kryhet sa më shpejt që të jetë praktikisht e mundur;
- është e nevojshme për të mos ndërprerë vazhdimin normal të aktivitetit të biznesit të subjektit;

- risku i pastrimit të parave menaxhohet në mënyrë normale nga subjekti.

7. Të përfundojnë marrëdhënien e biznesit dhe të dërgojnë një raport të aktivitetit të dyshimtë tek autoriteti përgjegjës, në rastet kur kanë filluar marrëdhënien e biznesit sipas pikës 6 të këtij neni dhe si rezultat i mosparaqitjes së dokumenteve ose për çdo arsye tjetër, nuk janë të aftë të plotësojnë bindshëm kërkesat për identifikimin dhe verifikimin e klientit në përputhje me nenet 3 dhe 4 të këtij udhëzimi.

8. Të zbatojnë në vazhdimësi vigjilencën e duhur në marrëdhëniet e biznesit me një klient në përputhje me parashikimet e nenit 6 të këtij udhëzimi.

9. Të zbatojnë masat e vigjilencës së duhur dhe për klientët ekzistues, bazuar në nivelin e rrezikut të ekspozimit ndaj pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit dhe të zbatojë vigjilencën e duhur ndaj klientit për rastet kur: transaksioni mund të jetë jashtë profilit të biznesit të klientit; standardet e dokumentacionit të klientit ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme; ka një ndryshim thelbësor në përdorimin e llogarisë; është konstatuar se mungon informacion i mjaftueshëm për klientin. Subjektet nuk duhet ta marrin listën e mësipërme si gjithëpërfshirëse dhe kufizuese për të zbatuar vigjilencën e duhur për klientët ekzistues.

10. Ndërmarrin, në përputhje me nenin 5 të këtij udhëzimi, masat e vigjilencës së zgjeruar për kategoritë e klientëve, marrëdhëniet e biznesit dhe transaksioneve me rrezik të lartë.

11. Kur subjektet janë të paafta që të plotësojnë kënaqshëm detyrimet për vigjilencën e duhur ndaj klientit sipas paragrafëve nga “a” të “c” të pikës 1 të nenit 3 të këtij udhëzimi duhet:

- a) të mos hapin llogari, të mos fillojnë marrëdhënie biznesi dhe të mos kryejnë transaksione;
- b) të dërgojnë raport të aktivitetit të dyshimtë tek autoriteti përgjegjës.”.

Neni 3

Neni 5 ndryshon përmbajtjen si në vijim:

“Vigjilenca e zgjeruar

Vigjilenca e zgjeruar duhet të përfshijë masa plotësuese në përputhje me vigjilencën e duhur të përcaktuara në nenin 3 dhe nenin 4 të këtij udhëzimi për të parandaluar që marrëdhëniet e biznesit të përfshihen në aktivitete me rrezik më të lartë. Në këtë kuadër subjektet duhet të aplikojnë masat për vlerësimin e riskut për të identifikuar rreziqet shtesë. Në funksion të zbatimit të vigjilencës së zgjeruar, subjektet e këtij udhëzimi:

1. Duhet të zbatojnë vigjilencën e zgjeruar në marrëdhëniet e biznesit dhe transaksionet me trustet, klientët jorezidentë, shoqëri që kanë aksione të prurësit apo kategori të tjera të klientëve, për të cilët masat e identifikimit mund të jetë e vështirë të aplikohen.

2. Duhet t’u kushtojnë vëmendje të veçantë të gjitha transaksioneve komplekse, me vlera të larta dhe të pazakonta, të cilat nuk kanë qëllim të dukshëm ekonomik ose ligjor dhe njëkohësisht të analizojnë arsyet dhe qëllimin e kryerjes së transaksioneve të tilla. Të dhënat mbi konkluzionet e analizave të dokumentacionit dhe qëllimi i këtyre transaksioneve duhet të mbahen me shkrim dhe të ruhen për një periudhë pesëvjeçare dhe t’u vihen në dispozicion autoritetit përgjegjës, autoriteteve mbikëqyrëse/licencuese dhe auditorëve të brendshëm apo të jashtëm.

3. Të përfshijnë në rregulloret dhe procedurat e brendshme politikat e vlerësimit dhe të

menaxhimit të riskut të klientit, marrëdhënies së biznesit dhe transaksioneve për të përcaktuar, ndër të tjera, nëse një klient/pronar përfitues apo personat e lidhur me të janë persona të ekspozuar politikisht sipas përcaktimit në nenin 2, paragrafi 10 të ligjit nr. 9917 të datës 19.5.2008, të ndryshuar.

Në këtë kontekst, subjektet duhen:

a) të kërkojnë informacion në burimet e disponueshme, të tilla si: lista e përditësuar e personave të ekspozuar politikisht vendas, bazat specifike të të dhënave (*Worldcheck*, *Factiva* etj.), si dhe burimet e hapura të informacionit për personat e huaj;

b) të marrin miratimin e drejtuesve të lartë për vendosjen e marrëdhënieve të biznesit apo vazhdimin e këtyre marrëdhënieve kur një klient ekzistues bëhet person i ekspozuar politikisht;

c) të kryejnë një monitorim në rritje dhe të vazhdueshëm të marrëdhënieve të biznesit me këta klientë;

d) të marrë masat e duhura për të përcaktuar burimin e pasurisë dhe burimin e fondeve.

Për qëllimin e këtij udhëzimi, “burimi i pasurisë” është përcaktuar si veprimtari ekonomike ose çdo veprimtari tjetër që gjeneron vlerën neto të personit dhe “burimi i fondeve” është përcaktuar si veprimtari ekonomike ose çdo veprimtari tjetër që gjeneron fonde për një transaksion të veçantë.

4. Të përfshijnë në rregulloret dhe procedurat e brendshme politikat e vlerësimit dhe të menaxhimit të riskut të marrëdhënies së biznesit me klientë të cilët janë organizata jofitimprurëse.

Në këtë kontekst, subjektet duhet:

a) të kërkojnë dhe marrin të dhëna mbi natyrën e veprimtarisë, administrimit dhe drejtimit të tyre, si dhe burimin e fondeve;

b) të analizojnë një informacion të tillë nëpërmjet zbatimit të procedurave të menaxhimit të riskut;

c) të kryejnë një monitorim në rritje dhe të vazhdueshëm të marrëdhënieve të biznesit me këta klientë.

5. Nëse personat dhe subjektet e detyruara nuk mund të zbatojnë detyrimin e vigjilencës së zgjeruar ndaj klientit:

a) nuk duhet të hapin llogari, të fillojnë një marrëdhënie biznesi apo të kryejnë transaksione;

b) duhet të dërgojnë raport të aktivitetit të dyshimtë tek autoriteti përgjegjës.

6. Në rastet kur subjekti ka filluar marrëdhënien e biznesit, sipas pikës 6 të nenit 4 dhe si rezultat i mosparaqitjes së dokumenteve nga ana e klientit ose për arsye të tjera, është i paaftë të plotësojë bindshëm detyrimin e vigjilencës së duhur, personi apo subjekti i detyruar duhet të përfundojë marrëdhënien e biznesit dhe duhet të dërgojë raport të aktivitetit të dyshimtë tek autoriteti përgjegjës”.

Neni 4

Në nenin 6 paragrafi 2 pas fjalisë “Ky proces kërkohet të ndërmerret veçanërisht për klientët apo marrëdhëniet e biznesit që kategorizohen me risk të lartë” shtohet si vijon: “dhe duhet të zbatohet menjëherë kur ka arsye për të dyshuar se situata faktike e klientit ka ndryshuar”.

Neni 5

Për kontrollin e zbatimit të këtij udhëzimi ngarkohet autoriteti përgjegjës-Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave (DPPPP).

Neni 6

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTRI I FINANCAVE
Ridvan Bode